

มุมมองในการส่งเสริมเกษตรกร ให้เป็นมืออาชีพ

และจากผลการวิจัยชุดโครงการวิจัย การขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม ของสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ชี้ให้เห็นแนวทางการพัฒนาอาชีพเกษตรกรที่ยั่งยืน โดยยึดตัวแบบธุรกิจที่ให้ความสำคัญกับดำเนินการบนหลักการการพึ่งพาและร่วมมือกัน การทำงานอย่างมีแบบแผนเพื่อการบรรลุเป้าหมายร่วม มีการบริหารจัดการโซ่อุปทานในธุรกิจ ดำเนินธุรกิจภายใต้กลไกตลาดเพื่อเป้าหมายทางเศรษฐกิจและสังคม และไม่ใช่นองคักรับเงินทุนเพื่อแทรกแซงกลไกตลาดที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าที่เป็นธรรม ซึ่งคุณสมบัติดังกล่าวบ่งชี้ถึงบริบทของการเป็นธุรกิจฐานสังคม (Social Economy Enterprises: SEE)

ภารกิจในการจัดที่ดินและที่อยู่อาศัยให้เกษตรกร คุ้มครองที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พันธุ์สภาพแวดล้อม รวมทั้งการพัฒนาความรู้และขีดความสามารถเกษตรกร นับว่าเป็นบทบาทหน้าที่ที่สำคัญของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ซึ่งปัจจุบัน ส.ป.ก. จัดที่ดินให้กับเกษตรกรไปแล้วกว่า 2.7 ล้านราย เนื้อที่กว่า 37 ล้านไร่ เกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรที่ดินทำกินส่วนใหญ่ยังใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างไม่เต็มประสิทธิภาพ ขาดความมั่นใจในอาชีพเกษตร ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการที่ผู้ที่ได้รับจัดสรรที่ดินทำกินส่วนใหญ่ยังขาดการจัดการอย่างเป็นระบบและไม่รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ทำให้ไม่สามารถปรับตัวอย่างทันเหตุการณ์

เวทีถอดบทเรียน Smart Officers ณ สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์

ในการดำเนินงานวิจัยดังกล่าวยังพบช่องว่างในการพัฒนาระหว่างนโยบายและแนวปฏิบัติ ที่สำคัญคือ การขาดการบูรณาความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมอาชีพและการยกระดับของเกษตรกร และเพื่อสนับสนุนการพัฒนา Smart Officers ในที่นี้คือเจ้าหน้าที่รัฐนำไปใช้ในการส่งเสริมการรวมกลุ่มและสร้างความเข้มแข็งขององค์กรเพื่อเป็นกลไกในการแก้ปัญหาการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตเกษตรกรที่เป็นเป้าหมายอย่างมีความสุข

ส.ป.ก. จึงร่วมกับ สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พัฒนาระบบส่งเสริมเรียนรู้ยกระดับสมรรถนะการแข่งขัน โดยการใช้กลไกธุรกิจฐานสังคมในการลดช่องว่างเชิงนโยบายและการปฏิบัติสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาอาชีพเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินแก่เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. เพื่อสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการส่งเสริมเกษตรกรสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน สามารถยกระดับขีดความสามารถของเกษตรกรในการประกอบอาชีพที่ก่อให้เกิดสมดุลในการ

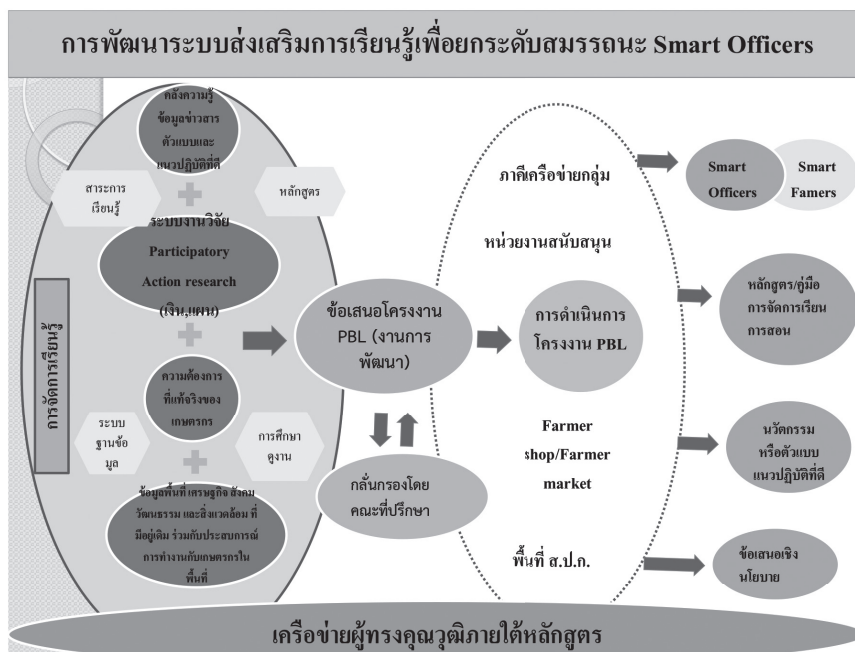

ทีม Smart Officers ศึกษาทำงานสหกรณ์การเกษตรเขาคิชฌกูฏ จำกัด

ดำเนินชีวิต มีความสามารถด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ในสถาบันเกษตรกร สามารถส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตร สร้างต้นแบบการจัดการธุรกิจฐานสังคมในพื้นที่เขตปฏิรูปที่ดิน

การศึกษาเรียนรู้เครือข่ายตัวแบบธุรกิจทางเลือก เป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรม

การสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการส่งเสริมเกษตรกรสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และเมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2557 คณะเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. ได้เข้าศึกษาดูงาน สหกรณ์การเกษตรเขาคิชฌกูฏ จำกัด ซึ่งเป็นสหกรณ์ต้นแบบที่มุ่งเน้นการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบเพื่อสมาชิกทุกคน มีการดำเนินงานที่ยึดตัวแบบธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรมาใช้ในการจัดการ โดยมีประธานสหกรณ์การเกษตรเขาคิชฌกูฏ จำกัด ให้การต้อนรับและศึกษาดูงานศูนย์เรียนรู้มีชีวิตกลุ่มชาวสวนผลไม้คุณภาพ อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี หรือ “คิชฌกูฏโมเดล” ซึ่งเป็นผลงานจากโครงการวิจัยเครือข่ายคุณค่าผลไม้คุณภาพ เริ่มดำเนินการเมื่อ ปี 2551 โดยมีทุนเดิมเป็นกลุ่มผู้ปลูกผลไม้คุณภาพของพ่อวิชัย ประกอบทรัพย์และชุดความรู้การจัดการโซ่อุปทานในธุรกิจสหกรณ์ มาใช้ในการพัฒนาระบบธุรกิจอย่างมีแบบแผนภายใต้คำแนะนำของ คุณศศิธร วิเศษ ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจสหกรณ์จังหวัดจันทบุรี ซึ่งเป็นนักวิจัยในพื้นที่โดยมีคุณวิชัย ประกอบทรัพย์ ให้การต้อนรับและนำเยี่ยมชมกิจกรรม

แหล่งที่มา: ชุดโครงการวิจัย การขับเคลื่อนและพัฒนาสถาบันวิจัยและพัฒนาด้านสหกรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คุณศศิธร ได้เล่าให้คณะเจ้าหน้าที่ส.ป.ก. ว่า ปัญหาอย่างหนึ่งที่เจ้าหน้าที่รัฐทุกท่านประสบ คือ การต้องทำงานตามแผนตามนโยบายให้ได้จำนวนเป้าหมายตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ ซึ่งการทำงานในรูปแบบนี้จะเน้นแต่เพียงเป้าหมายและตัวชี้วัดเป็นสำคัญ การพัฒนาเกษตรกรให้ยั่งยืนอย่างมีประสิทธิภาพจะไม่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง กลยุทธ์การทำงานพัฒนาที่ตนได้ทำอยู่ในปัจจุบัน คือ การเริ่มจากตนเองก่อน เมื่อตนเองรู้จักจะสามารถถ่ายทอดได้และสร้างจิตสำนึกให้กับตนเองให้รักและเข้าใจในงาน หลักการทรงงาน 23 ประการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวคือหลักคิดที่ดีมากในการนำมาประพฤติปฏิบัติงานให้มีความสุข หากเกิดความท้อแท้มองปัญหาแก้ปัญหาในการทำงานไม่ได้ ให้เจ้าหน้าที่ทุกท่านกลับไปมองที่เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของงานที่ได้ตั้งไว้ ภายใต้วีสัยทัศน์และภารกิจขององค์กร พยายามอย่ายึดติดกับตัวชี้วัดตามแผนจนมากเกินไป เพราะว่าตัวชี้วัดจริงๆ ของเจ้าหน้าที่ คือ ความพึงพอใจของเกษตรกร

การเข้าไปส่งเสริมหรือพัฒนาเกษตรกรนั้นจะทำได้ผลดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับเจ้าหน้าที่ว่าท่านรับรู้ความต้องการที่แท้จริงของเกษตรกรมากแค่ไหน สำหรับวิธีการที่จะทำให้เข้าถึงความต้องการของเกษตรกร คือ การเปิดเวทีให้เกษตรกรได้เล่าเรื่องราว สิ่งที่เขาประสบในการทำอาชีพเกษตรกรของเขา เจ้าหน้าที่จะ

ต้องเป็นผู้ถอดบทเรียนให้ได้ข้อสรุปของการที่จะไปส่งเสริม

นายวิชัย ประกอบทรัพย์ ประธาน

คุณศศิธร คุณสุรางค์ และพ่อวิชัย ได้ร่วมถ่ายทอดองค์ความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับทีม Smart Officers

Smart Officers ร่วมเรียนรู้กับพ่อวิชัยในห้องเรียนธรรมชาติ

ทีม Smart Officers ร่วมถอดบทเรียนความรู้ที่ได้รับจากการดำเนินงานเพื่อไปปรับใช้กับการทำงานจริง

คณะดูงานถ่ายภาพหมู่เป็นที่ระลึกร่วมกัน

กลุ่ม ได้เล่าว่า ตนภูมิใจและรักในอาชีพเกษตรกร เชื่อว่าการส่งเสริมเกษตรกรให้เกิดการพัฒนาได้นั้นต้องมองหรือเปลี่ยนทัศนคติ

ที่ดีต่ออาชีพของเขาก่อน ให้มีความรักในอาชีพ การส่งเสริมที่แท้จริงคือการให้ข้อมูลที่เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์แก่เกษตรกร ในส่วนของศูนย์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ชาวสวนผลไม้คุณภาพ ได้ก่อตั้งมาตั้งแต่ 2550 เป็นการสร้างเครือข่ายผู้ผลิตภายใต้ คิซมกฏโมเดล ตามแนวทางของสหกรณ์ เบื้องต้นศูนย์นี้เกิดจากโครงการวิจัยฯ แล้วขยายผลโดยเกษตรกรที่อยู่ในศูนย์ไปยังเกษตรกรรายอื่นๆในพื้นที่ จนเกิดเป็นเครือข่าย “คิซมกฏโมเดล” เป็นการใช้กระบวนการพัฒนาสหกรณ์ไปสู่ความยั่งยืนตามหลักการที่แท้จริงของสหกรณ์ เป็นโมเดลที่ใช้ในการผลิตคนให้เข้มแข็ง เริ่มจากการเปิดเวทีให้เขาได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมแล้วนักส่งเสริมก็ทำหน้าที่ถอดบทเรียน เมื่อได้ข้อสรุปว่าเกษตรกรขาดด้านใดก็ช่วยเสริมในด้านนั้นให้ หากขาดในส่วนของการบริหารจัดการก็จัดการฝึกอบรม เชิญนักวิชาการมาในห้องความรู้หรือการพาไปศึกษาดูงาน แล้วกลับมาถอดบทเรียน หากขาดในส่วนของการบริหารจัดการก็นำหลักการของสหกรณ์เข้ามาช่วย ซึ่งจะนำไปสู่การรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่ายให้ประสบความสำเร็จต่อไป

สิ่งที่ได้รับจากการศึกษาดูงานในครั้งนี้พวกเราจะได้ นำมาสรุปบทเรียนเพื่อวางกรอบแนวทางด้านส่งเสริมเกษตรกร ในความรับผิดชอบของ ส.ป.ก.ต่อไป โดยงานท้าทายที่สำคัญ ต้องเริ่มปรับทัศนคติที่มีต่ออาชีพให้ได้เสียก่อน

